

Vádolnak a holtak, az élők

Szegedi háborús bűnös és társai a bíróság előtt
A rémtettek soha nem évülhetnek el!

Tart a háborús és népellenes bűnökkel vádolt Bene János Ferenc és két társa: dr. Stirling Károly volt vádlottai főkönyvelő, pécsi lakos és Kiss Árpád darukészítő, miskolci lakos bűnügyének tárgyalása a Fővárosi Bíróság nagytermében. Vádolnak a holtak, vádolnak az élők a szörnyű bűnökért. A meggyilkolt magyar és csehszlovák állampolgárok hozzátartozói, a megkínzottak, a szemtanúk a múlt időben sem tudták feledni a borzalmakat. Kutatták, hol lehet a nyilas terrorparancsnok? A szálak hazánkba vezettek. Nagyarányú nyomozás után Bene és társai a vádlottak padjára kerültek, hiszen a háborús bűnök sohasem évülhetnek el. A vizsgálat és már az eddigi tárgyalás is feltárta, hogy Bene és társai tíz embert gyilkoltak meg és sokakat juttattak a Gestapo, az SS, a magyar tábori csendőrök kezére.

Elsők között

Kicsoda ez a hidegen számító, cinikus és szenvtelen fasiszta terrorparancsnok? Milyen volt életútja?

Most 51 éves. Szegeden nevelkedett. Hét gimnáziumot végzett a Tunyogi Csapó-féle magániskolában. (Annak idején az a hír járta, hogy ott pénzért lehetett érettségi bizonyítványt szerezni.) Később ebben az iskolában „gondnok” volt, s szimpatizált Tunyogi Csapó fasiszta érzelmeivel. Szegeden a nyilaskeresztes párt szegedi ifjúsági vezetőjeként tűnt fel 1937-ben. Patrónusa dr. Szőgi Géza, az élvonalas nyilas szegedi ügyvéd, a sütődés fia, a nyilasok későbbi parlamenti képviselője.

Bene az elsők között lépett a hírhedt Rongyos Gárdába, majd katona lett, s mikor 1941-ben leszerelt újból Szegeden sürgősségi forgórt a nyilaskeresztes pártban, mellette fanagykereskedésből élt. Nem is volt rossz üzlet, mert — amint kihallgatásokor büszkélkedve mondta — egy mázsa jöminőségű fán egy pengő volt a haszon.

A nyilas terrorcsapat és parancsnoka

Faügyben többször Kassát is felkereste. A zsák itt is megtalálta a foltját: szoros „nyilastestvéri” szálak fűzték a kassai nyilasvezérhez, Darabos Lászlóhoz. (Darabost a háború Csehszlovákiában a háborús és népellenes bűneiért halálra ítélték.) Darabos mutatta be Benét Kassán dr. Stirling Károlynak, a Turul Szövetség és a Keleti Front Bajtársi Szövetség egyik vezetőjének. Stirling, a leszerelt főhadnagy az asztódi javító-nevelő intézet helyettesi székéből került Kassára, s a nyilas hatalomátvételnél a Szálasi-központ nevében alakított Kassán és környékén terrorosztágot. A feladat: a nyilas uralommal nem szimpatizálókat felkutatása, s a környéken tevékenykedő Fábri vezette Petőfi partizánalakulatnak és az őket segítő embereknek a legyilkolása. Stirling szívesen vállalta a feladatot, s Tornó községében, ahol gróf Pallavicini birtokai terültek el, a javítóintézeti fiatalokból hozta létre a fasiszta csapat első egységét. A parancsnok az akkor megint Kassán tartzkodó Bene lett. (Szeged akkor már felszabadult!) Stirling felkérésére örömmel vállalta Bene a nyilas osztály parancsnokságát.

— A terrorakciók technikájára — ismerte el Bene kihallgatásakor a bizonyítékok hatására — az SS tagjai képezték ki csapatokat. A „kiképzés” tárgya: hogyan kell vallatni, miként kell a partizánokat megsemmisíteni, a „gyanús” személyeket elhallgattatni. A Bene-féle parancsnokság később a Kassától nem messze lévő Azbesztbányáról irányította a terrorakciókat. Ekkor a szegedi nyilas vezető érdemei elismerésül a nyilasközpont „főhadnaggyá”, majd „örnnaggyá” nevezte ki. (Megjegyezzük: a

A háborús bűnösök a tárgyalóteremben. Balról jobbra: Bene János Ferenc, Kiss Árpád és dr. Stirling Károly

Bene vezette egység nem volt katonai alakulat, hanem önkéntes terrorcsapat.)

Bene János Ferenc helyettese Balogh Dezső tanító volt. Kezéhez is emberek vére tapadt. Ő 1947-ig bujkált, felesége eltűntként jelentette be, s nyugdíjat is kapott „meghalt” férje után. A bűnügy felderítésekor derült ki mindez, sőt az is hogy Balogh Dezső 1947-ben Svédországba szökött és jelenleg is ott él.

A másodrendű vádlott a 38 éves Kiss Árpád. A terrorcsapat tagja volt. A vád szerint három elfogott partizán kivégzésében részes. Bene Stirling tudomásával személyesen rendelte el a partizánok kivégzését. Több tanú vallotta, hogy a kivégzőosztagba Kiss Árpád önként jelentkezett.

A nagyváros forgatagában

A szegedi nyilasvezér, amikor a szovjet csapatok előrenyomultak, elhagyta Kassát, majd a fővárosban igyekezett eltűnni. Remélte, nem akadnak a nyomára. A felszabadulás után jó ideig alkalmi „szintársulat” bonvivánja, majd tánc- és illemtanár. Később kitanulta a hegesztő szakmát, s a vasöntő- és tűzhelygyárban csoportvezetővé lépett elő. Tizenöt évvel ezelőtt a XV. kerületben háromszobás villát vásárolt, de csak magányosan élt itt, volt feleségét, gyerekeit elhagyta.

Bene Szegedet érthetően

kerülte, nehogy felismerjék. Ha olykor el is jött itt élő hozzátartozóihoz, rendszerint sötétben érkezett, távozott.

Beszél a megkínzott

Most a gyilkos nyilas terrorparancsnok sunyin és közömbösen ül a vádlottak padján. A bírósági tanácselnök kérdéseire gyakran azt feleli: „Pontosan nem emlékszem”.

De emlékeznek a tanúk, mint Mária Jancsova csehszlovák állampolgár is.

— Gyanús személyként hallgatott ki 1945 januárjában, este — emlékezett a kitörőhatalmú rémségre, és elmondotta, hogyan vallatta, kizsárolta, állította falhoz Bene; hogyan lövöldözött körülötte a partizánok után érdeklődve. Az ő szavaiból táruult fel Mária Filcsakova halála is. A kétgyermekes, három hónapos terhes anyát éjszaka szintén Bene hallgatta ki és hasba lőtte.

Mária Pancsova sírt a tárgyaláson, de Bene szenvtelen, közömbös volt, mint akkor, amikor ölt, vallatott és parancsnokolt.

Az élők, a megkínzottak, a szemtanúk sokan és sorra bizonyították, bizonyították Benének, s terrorcsapatának szörnyű gyilkosságait, viselt dolgait.

A tárgyalás tart. A vád- és védőbeszédnek elhangzása után e hétre várható az ítélethozatal.

Morvay Sándor

Biztosítási

ügyben forduljon bizalommal a helyi
takarékszövetkezethez

A takarékszövetkezetek

a dolgozók biztosítási szükségletének

kielégítése érdekében foglalkoznak

biztosítással is!

K. 283

A POLITIKA NYOMORA

Jó egyenlő amerikai elnökjelölt ajánlatta már magát a derék választópolgároknak azzal a humanitárius jelszóval, hogy ha rávoksolnak, megszünteti a nyomort — s jó egyenlőnek meg is választották ezért. Azután elnökök jöttek és mentek — de a nyomor maradt. Nem lehet azt mondani, hogy valamiféle általános nemzeti nyomor, pár millió ember kínzó nyomora „csupán”. Mégpedig annyira igaz nyomor a „Nagy Társadalomban”, hogy elnököknek és elnököknek is beszélniük kell róla, a kortesgörlöknök pedig énekelni, mert jól hangzik a strófa, ha az L. B. J.-vel rimel.

Elég az hozzá, hogy Johnson elnöknek is szavallani tetszett a nyomorról a „Nagy Társadalom” dicső himnuszában. De ő nemcsak beszélt, hanem cselekedett is. Hiszen megválasztása után meg is szavaztatott a nyomor elleni akcióra 785 millió dollárt az 1965-ös esztendőre. Szép pénz ám az, ha megmondjuk. Csakhogy az elnök jó-

vőre még ennél is gavalérősebb akar lenni, s a kongresszus az új esztendőre már másfél milliárdot tervezett az akcióra. Ez azt jelenti, hogy nyomor még jövőre is lesz az USA-ban, meg azt, hogy az új választásokon is lehet a nyomorultak voksára apellálni — de persze azt is, hogy az összeg egyik évről a másikra kétszeresére nő.

Ne tessék azt gondolni, hogy ezeknek az összegeknek az előteremtése olyan egyszerű, Johnson csak belenyúl az állam bukszájába és elegánsan kidobja onnan azt a tetves másfél milliárdot. Hiszen van ám ott is gond meg kiadás. En például messzemenően méltányolom ezeket a summákat. Ezekből meg lehet tanítani írni-olvasni az analfabétákat; naponta meleg levest lehet adni a paupereknek; futja még szórakoztató műsorra is, hogy a szegények élete derűsebb legyen. S méginkább tiszteletre méltó a kongresszus meg az elnök igyekezete, ha méltányoljuk, hogy mi-csoda kiadásai vannak az

államnak Dominikában, Kongóban, Vietnámban! Ott van csak a vietnami számla: a háborús költségek pótlására majdnem annyit kellett kérni a kongresszustól egy esztendőre, mint kétfőre a szegényeknek. És hogy a Johnson-milliók nem tekinthetők Johnson-morzskáknak, annak eldöntéséhez mást is tudni kell. Egyebek között azt, hogy a teljes háborús költségvetés tetézi az ötven milliárd dollárt. Ne-hogy azt tessék kérdezni, mit jelent ehhez képest az a hétszáz-nyolcszáz millió! Hiszen az összefüggés fordítva is áll. S akkor így illik csodálkozni: „Ez igen! Ötven milliárdos hadikiadás mellett még a nyomorra is tudnak gondolni!”

Igazi nyomor-politika. Vagy a politika igazi nyomor? Erre a kérdésre sem lehet hebehurgyn felelni. Hiszen tudjuk, hogy Johnsonék most jobban le vannak foglalva a dél-vietnami szegényekkel, mint saját országuk nyomorultjaival.

Sz. S. I.

A kapuk mögött

Nem tudom eldönteni, melyik fogalmazás a helyesebb: más ház, más emberek, vagy más emberek, más ház. Hallgassák meg a két bérházban szerzett tapasztalataimat és döntsenek.

KÍGYÓ UTCA 1.

— Sok gondja van Váradi Sándornénak a házfelügyelőnek a lakókkal. Rendetlen a hátsó lépcsőház, nem tartják be a házirendet — mondta Elek Ágnes házkezelő, amikor beléptünk a kapun.

Természet asszony a házfelügyelő. Mikor megtudja mi járatban vagyunk, már mondja is a magáét:

— A harmadik emeleten, ott a sarokban — mutat az egyik ajtóra — állandóan 11 óra után rázza a bejárónő a szőnyeget. Beszáll mások ablakán a por. A gyerekek összefirkálják a falakat. Néze csak: „hüje... Jóska...”

Sarkvidéki hideghullámok Európában

A központjával Leningrád, Minszk között kialakult hatalmas új ciklon a Fehér-tenger irányából sarki eredetű, hideg légtömegeket hajt több hullámban a kontinens fölé. A ciklon első hulláma szombaton reggel érkezett meg a Kárpát-medencébe, a második hullám pedig szombaton délig elérte Koppenhágát, Gdansk, és Minszk vonalát.

Szombaton hazánkban — a reggeli órákban érkezett első hidegfront hatására — borult idő váltotta fel a hosszan tartó, kellemes száraz és napfényes időt, de a délutáni órákig csupán a fővárosban és környékén, valamint Sopronban esett eső.

A Meteorológiai Intézet központi előrejelző osztályán közölték, hogy a maximumok országszerte már csak 12—17 fokig emelkedtek. Mivel a keleti cik-

lon tüzelősládákat is a folyosón tartják. Olyan kosz van körülötte, hogy borzalmas. Nem tudok takarítani.

— Itt ugyan minden szőkövében egyszer seprük le a folyosókat — mondja az egyik lakó

— A lakók miatt nem lehet takarítani — kontráz a házfelügyelő. — Nem becsüljük meg a munkámat. A gyerekeik égő papírrepülőket dobálnak az udvarra. Ha szőlok, olyan trágárul vágnak vissza, akár a szüleik.

— Hát a maga szájáról csak hallgassunk — szól közbe egy másik asszony.

Alig győzöm csitítani őket. Veszekszenek, marják egymást. Ki a rossz, ki a jó. Közben a falon krétával a feliratok. A lépcsőházban hatalmas tüzelőtároló ládák, mögöttük arasznyi piszkos, szemét. De el vannak foglalva. Egyik a másikat szid-

ja. Kinek van igaza? — Nem tudom. Egy biztos: közben rendetlen a ház.

ATTILA UTCA 22.

A folyosók köve fényes, ragyog a tisztaságtól. Hét éve laknak itt, de egyetlen karcolás sincs a falon. Még a festék sem kopott le az emeleti korlátokról. A vírágtartókban muskátlik. Az udvarban szép sorjában a száritókötelek.

— Nem szép, ha az erkélyen szárad a ruha, így oldottuk meg. Eri a levegő is, s esztétikailag sem csúnya — magyarázza Kocsis Józsefné házfelügyelő.

— Kocsis néni már túlzásba viszi a tisztogatást. Nemegyszer láttuk, hogy az utcai szegélykövet is ultrás vízzel mossa — jegyzi meg a házkezelő.

Es ez nem is túlzás. Naponta felmossa a lépcsőházat, folyosókat, pedig itt is 27 lakó van, akár a másik házban. Igaz, a ház gyerekeit is úgy neveit, hogy vigyázzanak a rendre. A bejáratnál mindenki önkéntelenül töröl lábat. S ha valaki véletlenül kiszórja a szemét, már meg is a seprőért, lapátért, rongyért. Nem hargasztanak a házfelügyelőre, ha szól valamiért.

Vidám, mosolygós asszony Kocsis Józsefné. Örülnek a lakók is a tisztaságnak. Megbecsülik a rendet, vigyáznak rá.

*

Nem tudom eldönteni, melyik fogalmazás a helyesebb. Más ház, más emberek vagy más emberek, más ház. De talán az utóbbi...

K. A.

Értesítjük kedves vevőinket, hogy alkatrész osztályunk Szeged, Dorozsmai út 37. sz. alatt az őszi betakarítási munkák idején

ügyeleti szolgálatot tart

munkanapokon: reggel 7-től este 18 óráig,
vasárnapokon: reggel 7-től délután 13 óráig.

Ügyeletünket 1965. október 30-ig tartjuk!

Csongrád megyei Mezőgazdasági Ellátó Vállalat, AGROKER

K 299

AUTÓSOK. FIGYELEM!

A szegedi Gépjárműjavító Ksz Cserzy Mihály u. 18. szám alatti viéglegesen kialakított

szervizműhelye

soron kívül vállalja mindenfajta magán- és közületi személygépkocsi szervizét és futó javítását.

x S 6652